

שְׁהָרִי אֲזֵה הַגִּיעַ זְמַנּוֹ לְהִיּוֹת מוֹאֵר, מַה כְּתוּב? וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ כַּאֲשֶׁר עֲבַר אֶת פְּנוּאֵל וְהוּא צָלַע עַל יָרְכוֹ. וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ, שְׁהָרִי אֲזֵה הַזְמַן לְהִיּוֹת מוֹאֵר.

וְהוּא צָלַע עַל יָרְכוֹ. אֲזֵה הוּא רְמֵז, שְׁהָרִי בַעוֹד שִׁישְׁרָאֵל בְּגִלוּת וּסְבָלִים כְּאֲבִים וְצַעַר וְכַמָּה רַעוּת, כְּשֶׁמְאִיר לָהֶם הַיּוֹם וַיָּבִיא לָהֶם מְנוּחָה, אֲזֵה יִסְתַּכְּלוּ וַיִּכְאָבוּ בַעֲצָמוֹתֵיהֶם מִכַּמָּה רַעוּת וְצַעַר שֶׁסָּבְלוּ וַיִּתְמָהוּ עֲלֵיהֶם, מִשּׁוּם כֶּף וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ. שְׁאוֹתוֹ זְמַן הַמְּנוּחָה, וְאֲזֵה הוּא צָלַע עַל יָרְכוֹ, כּוֹאֵב וּמְצַעַר עֲצָמוֹ עַל מַה שֶּׁעֲבַר.

וְהוּא, כְּשֶׁעוֹלָה קְדֵרוֹת הַשָּׁחַר, אֲזֵה מִתְחַזֵּק וְנֶאֱחָז בּוֹ, שְׁהָרִי נֶחְלָשׁ כַּחוֹ, שְׁאִין לוֹ שְׁלֹטוֹן אֲלָא בְּלִילָה, וַיַּעֲקֹב שְׁלֹטוֹנוֹ בַּיּוֹם. וְעַל זֶה אָמַר שְׁלַחְנִי כִּי עָלָה הַשָּׁחַר, שְׁהָרִי אֲנִי בְּרִשׁוֹתָךְ עוֹמֵד, וְהָרִי נִתְבָּאֵר וּפְרָשׁוּהוּ.

על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה וגו', כי נגע בכף ירך ועקב בגיד הנשה, שאפילו בהנאה אסור, ואפילו לתת אותו לבלבד ולקחה נקרא גיד הנשה? כלומר, גיד שהוא משכיח את בני האדם מעבודת רבונו, ושם רובץ היצר הרע.

וכיון דאתרדפק עם ועקב לא אשכח אתר דיקיל לאתנברא עליה דיעקב, בגין דכל שייפי גופא סייעי ליעקב, וכלהו הוו תקופין ולא הוו בהון חולשא, מה עבר, ונגע בכף ירכו בגיד הנשה, בזיניה ביצר הרע דאיהו זיניה ואתריה, ומתמן אתי יצר הרע על בני נשא.

ובגין כף אמרה אורייתא לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה. כמה דאמרו חכמינו, בשרי, בשרי, בשרי, ובגין כף כל שייפא מתקוף שייפא. ודאי גיד הנשה מתקוף ליצר הרע שהוא זיניה, ובני ישראל לא יאכלו ליה, דלאו אינין מספריה ומזיניה. אבל עמין עובדי עבודה זרה, יאכלו ליה, דאיהו מספרא ומזינא דמלאכא דלהון דאיהו סמאל בגין לתקפא לבהון. בגין דאית כבר נש רמ"ח שייפין לקבל מאתן ותמניא וארבעין פקודין דאורייתא דאינין למעבד אתיבתו, ולקבל מאתן ותמניא וארבעין מלאכין דאתלבשת בהון שכינתא ושקא דלהון בשמא דמאריהון.

נהורא ואתתקף יעקב, דהא כדין מטא זמניה לאתנהרא, מה כתיב ויזרח לו השמש כאשר עבר את פנואל והוא צולע על ירכו. ויזרח לו השמש, דהא כדין זמנא לאתנהרא.

והוא צולע על ירכו. כדין איהו רמז דהא בעוד דישראל בגלותא וסבלין פאבין וצערין וכמה בישין, כד אתנהיר לון יממא וייתי לון נייחא, כדין יסתפלון ויכאבון בגרמייהו מפמה בישין וצערין דסבלו ויתמהו עלייהו. בגין כף ויזרח לו השמש. דההוא זמנא דנייחא, וכדין והוא צולע על ירכו אתפאב וצעיר גרמיה על מה דעבר.

ואיהו כד אסתלק קדרותא דשחרא כדין אתתקף ואתאחיד ביה דכד אתחלש חיליה, דלית ליה שולטנותא אלא בליליא, ויעקב שולטנותיה ביממא. ועל דא אמר ויאמר שלחני כי עלה השחר, דהא אנא ברשותך קאימנא, ודא אתמר ואוקמוה:

על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה וגו', כי נגע בכף ירך ועקב, בגיד הנשה, דאפילו בהנאה אסור ואפילו ליתביה לבלבא. ואמאי אקרי גיד הנשה. כלומר גיד דאיהו מנשה לבני נשא לפולחנא דמאריהון, ותמן הוא יצר הרע רביע.

וכיון דאתרדפק עם ועקב לא אשכח אתר דיקיל לאתנברא עליה דיעקב, בגין דכל שייפי גופא סייעי ליעקב, וכלהו הוו תקופין ולא הוו בהון חולשא, מה עבר, ונגע בכף ירכו בגיד הנשה, בזיניה ביצר הרע דאיהו זיניה ואתריה, ומתמן אתי יצר הרע על בני נשא.

ובגין כף אמרה אורייתא לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה. כמה דאמרו חכמינו, בשרי, בשרי, בשרי, ובגין כף כל שייפא מתקוף שייפא. ודאי גיד הנשה מתקוף ליצר הרע שהוא זיניה, ובני ישראל לא יאכלו ליה, דלאו אינין מספריה ומזיניה. אבל עמין עובדי עבודה זרה, יאכלו ליה, דאיהו מספרא ומזינא דמלאכא דלהון דאיהו סמאל בגין לתקפא לבהון. בגין דאית כבר נש רמ"ח שייפין לקבל מאתן ותמניא וארבעין פקודין דאורייתא דאינין למעבד אתיבתו, ולקבל מאתן ותמניא וארבעין מלאכין דאתלבשת בהון שכינתא ושקא דלהון בשמא דמאריהון.

סמא"ל, כדי לחזק לבם. משום שיש פאדם מאתים ארבעים ושמונה איברים כנגד מאתים ארבעים ושמונה מצוות התורה שהם נתנו להעשות, וכנגד מאתים ארבעים ושמונה מלאכים שהתלבשה בהם שכינה ותשם שלהם בשם רבונו.

וְיֵשׁ בְּאֲדָם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שְׁשִׁים וְחֲמִשָּׁה גִידִים, וְכַנְגָדָם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שְׁשִׁים וְחֲמִשׁ מִצּוֹת שְׁלֹא נִתְּנוּ לְהַעֲשׂוֹת וְכַנְגָד שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שְׁשִׁים וְחֲמִשָּׁה יָמוֹת הַשָּׁנָה, וְהָרִי תִשְׁעָה כָּאֵב אֶחָד מִהֶם, שֶׁהוּא כְּנָגֵד סְמוּאֵל, שֶׁהוּא אֶחָד מֵאוֹתָם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שְׁשִׁים וְחֲמִשָּׁה מִלְּאָכִים [זַמִּים], וְלָכֵן אִמְרָה תּוֹרָה לֹא יֵאָכְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת גִּיד הַנְּשֵׂה, אִ"ת - לְרִבּוֹת תִּשְׁעָה כָּאֵב שְׁלֹא אוֹכְלִים בּוֹ וְלֹא שׁוֹתִים, וְלָכֵן רָאָה הַקְדוּשׁ בְּרִיךְ הוּא הַכֹּל, וְנִרְמֵז בָּהֶם רְמֵז יַעֲקֹב, וְיֵאָבֵב אִישׁ עִמּוֹ, כְּכֹל יָמוֹת הַשָּׁנָה וְכָל אִיבֵר יַעֲקֹב, וְלֹא נִמְצָא פֶרֶט לְאוֹתוֹ גִּיד הַנְּשֵׂה, מִיַּד תִּשְׁשׁ כַּח יַעֲקֹב, וּבִימֹוֹת הַשָּׁנָה מִצָּא יוֹם תִּשְׁעָה כָּאֵב שְׁבוֹ הַחֲחֹזֵק וְנִגְדָר דִּין עֲלֵינוּ וְנִחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְכֹל מִי שְׁאוֹכֵל בְּתִשְׁעָה כָּאֵב כְּאֵלוֹ אֵכֵל אֶת גִּיד הַנְּשֵׂה. רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר, אֶלְמָלָא לֹא נִחְלַשׁ כַּח [שֶׁל מִקּוֹם] זֶה שֶׁל יַעֲקֹב, הָיָה מִתְקַיֵּם יַעֲקֹב אֱלִינוּ, וְנִשְׁבַּר כַּח שֶׁל עֲשׂוֹ לְמַעְלָה וְלַמַּטָּה.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פֶּתַח וְאָמַר, (יִחְזַקָּאל לֵא) כְּמִרְאָה הַקִּשְׁת׃ אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּעֵנָן בְּיּוֹם הַגִּשְׁמ׃ כֵּן הוּא מִרְאָה הַנְּגִיָה סְבִיב וְאֶפֶס עַל פְּנֵי וְגו'. פְּסוּק זֶה נִתְּבָאֵר. אֲכָל בֹּא רָאָה, שְׁהָרִי כְּתוּב (דְּבָרִים ל"ד) וְלֹא קָם נְבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמִשָּׁה. מַה בֵּין מִשָּׁה לְשֶׁאֵר נְבִיאֵי הָעוֹלָם? מִשָּׁה הִסְתַּפַּל בְּאֶסְפֵּקְלָרְיָה הַמְּאִירָה - שְׁאֵר הַנְּבִיאִים לֹא הָיוּ מִסְתַּפְּלִים אֶלָּא בְּאֶסְפֵּקְלָרְיָה שְׁאִינָה מְאִירָה. מִשָּׁה הָיָה שׁוֹמֵעַ וְעוֹמֵד עַל רִגְלָיו וְכַחוֹ מִתְחַזֵּק וְהָיָה יוֹדֵעַ דְּבָר עַל בְּרִיּוֹ, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב (בְּמִדְבָר י"ב) וּמִרְאָה וְלֹא בְּחִידוֹת - שְׁאֵר הַנְּבִיאִים הָיוּ נוֹפְלִים עַל פְּנֵיהֶם וְנִחְלַשׁ כַּחֶם וְלֹא הָיוּ יְכוֹלִים לְעַמֵּד עַל בְּרִיּוֹ שֶׁל דְּבָר. מִי גָרַם לָהֶם אֶת זֶה? מִשׁוֹם שְׁכַתּוּב כִּי נִגַּע בְּכַף יָרֵךְ יַעֲקֹב וְהוּא צִלַּע עַל יָרֵכוֹ.

וְכֵן אוֹתָם נְבִיאִים לֹא יָכְלוּ לְעַמֵּד עַל מַה שְּׁעֵתִיד לַעֲשׂוֹת הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹ, פֶּרֶט לְעוֹבְדֵיָהּ

וְאִית׃ כְּבֵר נֵשׁ תֵּלֵת מֵאָה וְשֵׁתִין וְחֲמִשָּׁה גִידִין וְלִקְבֻלָּהוֹן תֵּלֵת מֵאָה וְשֵׁתִין וְחֲמִשָּׁה פְּקוּדִין דְּלֹאוּ אֵינּוֹן אֲתִיבְהוּ לְמַעַבְדַּ וְלִקְבֹּל תֵּלֵת מֵאָה וְשֵׁתִין וְחֲמִשָּׁה יוֹמֵי שְׁתָּא, וְהָא תִשְׁעָה כָּאֵב חַד מִנְהוֹן דְּאִיהוּ לְקַבֵּל סְמוּאֵל דְּאִיהוּ חַד מֵאֵינּוֹן תֵּלֵת מֵאָה וְשֵׁתִין וְחֲמִשָּׁה מִלְּאָכִין (נ"א יוֹמִין), וְכַנְגָד כְּדֵי אִמְרָה אוֹרְיִיתָא לֹא יֵאָכְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת גִּיד הַנְּשֵׂה. אִ"ת, לְאֶסְנָאָה תִּשְׁעָה כָּאֵב דְּלֹא אֶבְלִין בֵּיהּ וְלֹא שְׁתִּין. וְכַנְגָד כְּדֵי הוּא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּלָא וְנִרְמֵז בְּהוֹן רְמֵז לְיַעֲקֹב, וְיֵאָבֵב אִישׁ עִמּוֹ, כְּכֹל יוֹמֵי שְׁתָּא וְכָל שְׁוִיפִין דְּיַעֲקֹב וְלֹא אִשְׁכַּח בַּר הַחוּא גִיד הַנְּשֵׂה, מִיַּד תִּשְׁשׁ חִלְיָה דְּיַעֲקֹב, וּבִיּוֹמֵי שְׁתָּא אִשְׁכַּח יוֹם תִּשְׁעָה כָּאֵב דְּבִיהּ אֲתִתְקַף וְאֲתִגְדָר דִּינָא עֲלֵנָא וְאֲתִחְרַב בִּי מִקְדְּשָׁא, וְכֹל מָאן דְּאִכִּיל בְּתִשְׁעָה כָּאֵב כְּאִילוֹ אִכִּיל גִּיד הַנְּשֵׂה). רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר, אֶלְמָלָא לֹא אֲתַחְלַשׁ חִילָא (נ"א דְּאִתֵּר) דָּא דְּיַעֲקֹב, אֲתִתְקִיִּים יַעֲקֹב לְגַבְיָהּ וְאֲתִבַּר חִילָא דְּעִשׂוֹ לְעִילָא וְתִתָּא.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פֶּתַח וְאָמַר, (יִחְזַקָּאל א) כְּמִרְאָה הַקִּשְׁת׃ אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּעֵנָן בְּיּוֹם הַגִּשְׁמ׃ כֵּן הוּא מִרְאָה הַנְּגִיָה סְבִיב הוּא מִרְאָה דְּמוֹת כְּבוֹד יְיָ וְאֶרְאָה וְאֶפֶס עַל פְּנֵי וְגו'. הָאִי קָרָא אֲתִמְרָ. אֲכָל תָּא חֲזִי, דְּהָא כְּתִיב, (דְּבָרִים ל"ד) וְלֹא קָם נְבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמִשָּׁה. מַה בֵּין מִשָּׁה לְשֶׁאֵר נְבִיאֵי עֲלָמָא. מִשָּׁה אִסְתַּפַּל בְּאֶסְפֵּקְלָרְיָה דְּנִהְרָא, שְׁאֵר נְבִיאֵי לֹא הָיוּ מִסְתַּפְּלִי אֶלָּא בְּאֶסְפֵּקְלָרְיָה (דְּקַעֲמָא ע"א) דְּלֹא נִהְרָא. מִשָּׁה הָיָה שְׁמֵעַ וְקָאִים עַל רִגְלָיו, וְחִלְיָה אֲתִתְקַף, וְהָיָה יוֹדֵעַ מַלְּהָ עַל בְּרִיּוּיָהּ, כְּמַה דְּכְתִיב, (בְּמִדְבָר י"ב) וּמִרְאָה וְלֹא בְּחִידוֹת. שְׁאֵר נְבִיאֵי הָיוּ נְפִלִי עַל אֲנַפְיָהוּ וְאֲתַחְלַשׁ חִילָא דְּלֵהוֹן וְלֹא הָיוּ יְכִלִי לְקַיְימָא עַל בְּרִיּוּיָהּ דְּמַלְּהָ. מָאן גָּרַם לוֹן דָּא כְּגִין דְּכְתִיב כִּי נִגַּע בְּכַף יָרֵךְ יַעֲקֹב וְהוּא צִלַּע עַל יָרֵכוֹ. וְכֵן אֵינּוֹן נְבִיאִין לֹא יָכְלוּ לְקַיְימָא עַל מַה דְּזַמִּין קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמַעַבְדַּ לִּיהּ לַעֲשׂוֹ, בַּר עוֹבְדֵיָהּ נְבִיאָה דְּהָיָה גִיּוֹרָא דְּאֲתִי מִסְטָרָא דְּעִשׂוֹ, דָּא קָאִים בְּקִיּוּמִיהּ עֲלֵיהּ דְּעִשׂוֹ וְלֹא אֲתַחְלַשׁ חִילָהּ.

וְעַד דָּא כָּל שְׁאֵר נְבִיאֵי אֲתַחְלַשׁ תּוֹקְפִיָּהוּ וְלֹא הָיוּ יְכִלִין לְאֲתַקְיִמָּא